

๑. **ชื่อผลงานเรื่อง** การศึกษารูปแบบการแก้ไขปัญหาภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์

๒. **ผู้จัดทำผลงาน**

๑. นางสาววิภาวดี พิพัฒน์กุล

๒. นางมลลีส แสนใจ

๓. นางอุมมาพร สังข์ฤกษ์

๔. นางพัชรภรณ์ โตสงค์

๓. **บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการแก้ไขปัญหาภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ของสถานบริการสาธารณสุข ในเขตรับผิดชอบของศูนย์อนามัยที่ ๗ อุบลราชธานี ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ร่วมกับการสังเกต คัดเลือกอำเภอที่มีอัตราภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์สูงและต่ำ พื้นที่ละ ๒ อำเภอ รวมทั้งสิ้น ๔ อำเภอ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบุคลากรในสถานบริการสาธารณสุขระดับ รพช. และ รพ.สต. จำนวน ๒๘ ราย และหญิงตั้งครรภ์จำนวน ๓๗ ราย เก็บข้อมูลในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๗ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการแก้ไขปัญหาภาวะโลหิตจางของสถานบริการสาธารณสุขในเขตรับผิดชอบของศูนย์อนามัยที่ ๗ อุบลราชธานี ประกอบด้วย ๑) **รูปแบบการแก้ไขปัญหาเชิงนโยบาย** เป็นการกำหนดนโยบายตามตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุขและปัญหาสำคัญของพื้นที่ ไม่ได้เน้นแก้ไขภาวะโลหิตจางโดยเฉพาะ ในพื้นที่ที่มีอัตราภาวะโลหิตจางต่ำแม้ไม่ได้จัดทำโครงการเพื่อแก้ไขภาวะโลหิตจาง แต่มีแผนงานในการแก้ไขปัญหาด้านโภชนาการในหญิงตั้งครรภ์ หากพบว่าหญิงตั้งครรภ์มีภาวะโลหิตจางจะส่งต่อไปที่คลินิกครรภ์เสี่ยงเพื่อรับการรักษาและวินิจฉัยเพิ่มเติม มีการบริหารจัดการงบประมาณในภาพรวมของ CUP สนับสนุนวิตามินเสริมธาตุเหล็กและแคลเซียม ประเมินผลงานโดยการประชุม MCH board และนิเทศงานปีละ ๒ ครั้ง ๒) **รูปแบบการให้บริการและการจ่ายยาวิตามินเสริมธาตุเหล็ก** มีแนวทางการจ่ายยาหลายรูปแบบเป็นลักษณะปฏิบัติตามกันมา เจาะฮีมาโตคริต ๒ ครั้ง ตามมาตรฐานการตรวจเลือดหญิงตั้งครรภ์ ในรายที่มีภาวะโลหิตจางบางแห่งเจาะเลือดซ้ำทุก ๑ เดือน จนกว่าจะปกติ ในพื้นที่ที่มีอัตราภาวะโลหิตจางสูงส่วนใหญ่จ่ายยาวิตามินเสริมธาตุเหล็กให้รับประทานพร้อมทั้งยาเม็ดแคลเซียม ส่วนพื้นที่ที่มีอัตราภาวะโลหิตจางต่ำส่วนใหญ่จ่ายยาคนละเวลา ๓) **รูปแบบการให้คำแนะนำแก่หญิงตั้งครรภ์** มีการแนะนำให้หญิงตั้งครรภ์รับประทานอาหารที่มีธาตุเหล็กสูง เช่น ตับ เลือด เครื่องใน ไข่แดง และเน้นให้รับประทานยาวิตามินเสริมธาตุเหล็กทุกวัน คนละเวลากับแคลเซียม ถ้ามีอาการข้างเคียงจากยาจะแนะนำให้รับประทานก่อนนอน ติดตามหญิงตั้งครรภ์เป็นรายบุคคลโดยการสอบถามความสม่ำเสมอของการรับประทานยา หากพบปัญหาให้คำแนะนำเพิ่มเติม การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดทำแนวทางการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะโลหิตจางให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด และฟื้นฟูความรู้วิชาการใหม่ๆ ให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานควรมีการทบทวนสถานการณ์ปัญหาด้านอนามัยแม่และเด็กแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อวางแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ที่สำคัญผู้บริหารควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานโดยกำหนดเป็นนโยบายสำคัญขององค์กร ตลอดจนมีการจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอต่อจำนวนหญิงตั้งครรภ์และกิจกรรมบริการ โดยเฉพาะการให้ความรู้ความเข้าใจและคำแนะนำแก่หญิงตั้งครรภ์เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม อันจะส่งผลต่อการแก้ปัญหาภาวะโลหิตจางได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน